

**ПЕДАГОГІЧНИЙ АЛЬМАНАХ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА»**

**МАТЕРІАЛИ
IV Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених**

(5 листопада 2024 року)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СІМЕЙНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ
ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

Збірник матеріалів
IV Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Випуск 4
5 листопада 2024 року

Одеса
Видавництво ТОВ «Лерадрук»
2024 рік

Рекомендовано до друку Вченою радою університету Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського».

Педагогічний альманах «Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія та практика»: збірник матеріалів IV Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (5 листопада 2024 року). Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2024. Вип. IV. 301 с.

Організаційний комітет:

Богущ А. М.	— дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор (голова);
Бабчук О. Г.	— кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології (заступник голови);
Кавиліна Г. К.	— кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології (відповідальний секретар);
Булгакова О.Ю.	— доктор психологічних наук, доцент, декан факультету дошкільної педагогіки та психології;
Левицька М.І.	— методист кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології

Матеріали збірника відображають наукові дослідження і їх результати, здобуті в процесі науково-дослідної роботи студентів та молодих науковців, які навчаються у закладах вищої освіти України.

Відповідальність за зміст, точність цитат, прізвищ і представлених даних несе автор.

Технічне редагування матеріалів збірника — О.І. Кисельова.

<i>Сторож В. В.</i> Лепбук – інноваційна технологія дошкільного навчання.....	160
<i>Berezovska L.</i> Professional readiness of preschool education teachers for innovative activities.....	168
<i>Lysenko O. M., Melnychuk N. M.</i> Internationale politik zum schutz von flüchtligen und migranten.....	173
<i>Cojocari L., Ohrimenco (Boțan) A.</i> Valorizarea jocului-călătorie în familiarizarea copiilor cu diversitatea naturii.....	181

Розділ III. Особливості інклюзивних підходів

<i>Корзун Л. М.</i> Особливості розвитку та інклюзивне навчання дітей з порушенням інтелекту.....	196
<i>Кузнецова Т. М.</i> Інклюзивна практика у системі дошкільної освіти.....	203
<i>Літовченко О. В., Василенко А. І.</i> Особливості пізнавальної активності в дітей з порушеннями мовлення....	210
<i>Тубичко Ю. О.</i> Психолого-педагогічна готовність майбутніх фахівців до роботи у закладах дошкільної освіти з інклюзивною формою роботи.....	218
<i>Kovylyna V., Lepykh T.</i> Features of inclusive practice.....	226

Розділ IV. Професійні якості майбутніх фахівців дошкільних закладів

<i>Зоткіна Ю. С.</i> Розвиток толерантності в дошкільному віці.....	232
<i>Кавиліна Г. К.</i> Психологія емоційних станів та управління ними у дітей старшого дошкільного віку.....	238
<i>Кримова Н. О., Бирка А. В.</i> Формування особистісної ідентичності у дітей старшого дошкільного віку: проблематика та психолого-педагогічні рішення.....	244
<i>Кримова Н. О., Розумна-Ребдело С. В.</i> Дивергентне та конвергентне мислення в контексті творчого процесу...	249
<i>Панасюк Л.</i> Аналіз підходів до вивчення професійного самовизначення майбутніх фахівців.....	256

7. Побірченко Н. С. Василь Сухомлинський : формування дитячої особистості засобами художньої літератури. *Педагогіка і психологія*. 2004. № 1 (42). С. 5-12.

8. Семез А. В. О. Сухомлинський про роль учителя у вихованні моральних цінностей учнів. *Початкова школа*. 2003. № 9. С. 18-21.

9. Цюпак І. М. Впровадження ідей В. Сухомлинського у виховний процес закладів дошкільної освіти Херсонщини. *Педагогічний дискурс : зб. наук. праць*. Хмельницький : ПП Балюк І. Б., 2011. Вип. 10. С. 518-521.

ЛЕПБУК – ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

К.пед.н., доц. В. В. Сторож

Модернізація освіти, пошук інноваційних технологій та форм роботи з дітьми, стали передумовою нових безперервних освітніх пошуків серед фахівців дошкільних закладів освіти. Дошкільне дитинство – це період, під час якого у дитини виникають перші уявлення про навколишній світ, його закономірності та взаємозв'язки. Отримані знання діти застосовують на практиці, використовуючи їх у своїх іграх та при виконанні навчальних завдань. Любов до природи, дбайливе ставлення до результату праці людини, розуміння відносин між людьми – фундамент цього закладається саме у дошкільному віці. Сучасній дитині необхідно не так багато знати, як послідовно та доказово мислити, проявляти розумову допитливість.

Навчання дітей дошкільного віку спрямовано на розвиток уваги, пам'яті, творчої уяви, на вироблення вміння порівнювати, виділяти характерні властивості предметів, узагальнювати їх за певною ознакою, аналізувати та зіставляти, отримувати задоволення від знайденого рішення. Дитина

краще пізнає навколишній світ, коли самостійно діє з об'єктами, тому пріоритетом у роботі має бути практичний метод навчання.

У зв'язку з цим перед педагогами закладів дошкільної освіти стоїть завдання пошуку нових нестандартних форм взаємодії з вихованцями. На зміну традиційній освіті приходить продуктивне навчання, яке спрямовано на розвиток творчих здібностей, формування у дошкільнят інтересу до творчої діяльності.

Однією з таких можливостей сучасної освіти, є нова форма роботи з дітьми – «лепбук», це чудовий спосіб закріплення та повторення матеріалів проекту або тематичного тижня. Можемо припустити, що підвищення пізнавальної активності дітей дошкільного віку можливе при виконанні наступних умов: систематичне використання лепбука освітньої діяльності, вільний доступ лепбука для дітей, формування сталого інтересу дошкільнят для створення та використання лепбука.

Освітній процес в закладі дошкільної освіти з використання лепбука висвітлені в працях педагогів Е. Блохіна, Д. Гатовська, О. Крігер, Т. Лиханова, К. Ляшенко, Н. Мартинова, Е. Пестова, та інші.

Науковиця Оксана Сорочинська, в своїх працях досліджує використання засобу лепбук у формуванні екологічної компетентності дітей старшого дошкільного віку. Лепбук – це можливість засвоєння знань з природи у невимушеній та цікавій формі та можливість продемонструвати своїм друзям, батькам, бабусям та дідусям свої знання, свою творчість [1, С. 90-93].

В працях Л. Петренко розкрито функції лепбуку у роботі з молодшими школярами, де описано спосіб застосування лепбуку у проектному навчанні [4]. У методичному посібнику А. Плячок та В. Олійник розкриті особливості організації проектної, навчальної діяльності, розвитку творчості дитини за допомогою лепбуку [5].

Н.М. Стрілецька, Ю.О. Лаврінчук, Н.П. Петренко вивчали теоретичні аспекти розробки та використання лепбуку «Я і цифрові пристрої» де описано мету як сприяння усвідомленню і розпізнаванню учнями завдань, що розв'язуються за допомогою цифрових пристроїв, виходячи з їхніх функціональних можливостей [6].

Метою статті є ознайомлення з лепбуком як інноваційною технологією дошкільного навчання, методами створення та використання дітьми, педагогами.

У ході аналізу досліджень з лепбуку ми визначили, що у науковій спільноті поки що немає єдиного усталеного трактування даного поняття. Лепбук (lapbook) – у дослівному перекладі з англійської означає «наколінна книга» (lap-коліна, book-книга). Це невелика саморобна папка, книжка-складанка з безліччю різноманітних деталей, кишеньками різноманітних форм, міні-книжками, книжками-гармошками, конвертами, які дитина може діставати, перекладати, складати за власним бажанням. Дитина може зручно розкласти книгу в себе на колінах і за один раз переглянути весь її вміст, де містяться всі необхідні матеріали по темі.

Лепбук – порівняно новий засіб навчання. Вперше створювати лепбуки розпочали американці. Ця інтерактивна книжка-складанка – чудовий спосіб закріпити певну тему з дітьми, осмислити зміст книги, провести дослідницьку роботу, в процесі якої дитина бере участь у пошуку, аналізі та сортуванні інформації.

Лепбук відповідає вимогам програми дошкільної освіти, розвиває предметно-просторове середовище:

- інформативний (в одній папці можна розмістити досить багато інформації з певної теми, а не підбирати різний дидактичний матеріал);
- поліфункціональний: сприяє розвитку творчості, уяви, є можливість використовувати його з підгрупою дітей, індивідуально; має дидактичні властивості, є засобом художньо-естетичного розвитку дитини, прилучає її до світу мистецтва;

- варіативний (є кілька варіантів використання кожної його частини); його структура та зміст доступні дітям дошкільного віку, забезпечує ігрову, пізнавальну, дослідницьку та творчу активність усіх вихованців.

Робота з лепбуком відповідає основним напрямам партнерської діяльності дорослого з дітьми, включеність вихователя нарівні з дітьми, добровільне приєднання дітей до діяльності, вільне спілкування та переміщення дітей під час діяльності, відсутність часових проміжків діяльності (кожен працює у своєму темпі).

Застосування лепбука в закладі дошкільної освіти, допомагає дитині за власним бажанням організувати інформацію по темі, що вивчається, краще зрозуміти і запам'ятати матеріал. Це чудовий спосіб для повторення та закріплення пройденого матеріалу. Адже, дитина у будь-який час може відкрити лепбук і згадати відомості, розглядаючи зроблену своїми руками книгу. В групах в яких навчаються одночасно діти різного віку, можна використати лепбук для занять, що буде сприяти їх згуртованості та зацікавленості. Також, можливо обрати завдання кожному, для малюків – кишеньки з картками або фігурками тварин, а старшим дітям – завдання на вміння писати та т.д. Ефективно використовувати лепбук можливо, як для колективної роботи, групової, індивідуальної, так і для самостійної роботи.

Використання лепбук у старшому дошкільному віці – один з ефективних засобів педагогічного впливу на розвиток творчої особистості дитини, який сприяє формуванню життєвих компетентностей [2, с. 377].

Об'єднуючи навчання та виховання в цілісний освітній процес, лепбук дає можливість педагогу побудувати діяльність на основі індивідуальних особливостей кожної дитини, створити умови, при яких сама дитина стає активною у виборі змісту своєї освіти. Дитина дошкільного віку хоче все знати, все зрозуміти, у всьому розібратися, дослідити те чи інше явище. Саме тому тематична папка може стати незамінним

помічником у роботі всіх фахівців ЗДО. Лепбук у своїй роботі можуть використовувати не тільки вихователі, а й психологи, логопеди, дефектологи, музичні керівники, інструктори з фізичної культури.

Робота з лепбуком сприяє розвитку психічних процесів: пам'яті, уваги, спостережливості, уяви, мислення, а також розвитку мови та дрібної моторики пальців рук.

В результаті цієї практики у дітей формуються універсальні вміння, такі як: вміння планувати майбутню діяльність; домовлятися з однолітками; розподіляти обов'язки; шукати потрібну інформацію, узагальнювати її, систематизувати; самостійно давати пояснення на питання, що виникають; приймати власні рішення, спираючись на свої знання та вміння; використовуючи усне мовлення, висловлювати свої думки та бажання.

Основними перевагами використання лепбуків є те, що дитина самостійно збирає необхідну інформацію; структурує великий обсяг даних; спонукає інтерес у дітей до пізнавально-дослідницької діяльності; може урізноманітнити заняття або спільну діяльність з дорослими; розвиває креативність та творче мислення; полегшує запам'ятовування; поєднує дітей для захоплюючого та корисного заняття.

В закладі дошкільної освіти, особливо важливим є взаємодія та співпраця з батьками. Лепбук – ефективний засіб для залучення батьків до співпраці. Він допомагає об'єднати батьків та дітей у ході спільного його виготовлення. Батьки можуть забезпечити підтримку організаційну (екскурсії, походи); технічну (фото, відео); інформаційну (збір інформації для лепбука); мотиваційну (підтримування інтересу, впевненості в успіху).

Також можемо розглядати лепбук, як різновид методу проекту. Створення лепбука містить усі етапи проекту: цілепокладання (вибір теми); розробка лепбука (складання плану); виконання (практична частина); підбиття підсумків.

В наукових працях Катерини Крутій, зазначено лекбук

як дослідницький проєкт дошкільника. Можливе виготовлення індивідуальних лепбуків, виходячи з інтересів кожної дитини, що в результаті може бути продуктом дослідницької діяльності [3].

Лепбук – засіб реалізації діяльнісного методу навчання. При створенні лепбука діти не отримують знання у готовому вигляді, а видобувають їх самі у процесі своєї пізнавально-дослідницької діяльності. Зміст лепбука залежить від того, реалізацію яких завдань передбачає освітня програма з тієї чи іншої теми. Працюючи над певною темою, необхідно торкнутися всіх освітніх тем, тому що зміст лепбука може містити матеріал усіх напрямків програми. Наповнюваність лепбука може бути різноманітною, це залежить від віку дітей та завдань, поставлених програмою та педагогом.

Заключним етапом як проєктної діяльності, так і самостійної дослідницької роботи, яку дитина проробила під час вивчення будь-якої теми може бути створення лепбук. Щоб заповнити цю папку, їй потрібно буде виконати певні завдання, провести спостереження, вивчити поданий матеріал.

Алгоритм роботи над лепбуком, забезпечує створення інтерактивної папки лепбук – це не просто книжка з картинками. Це навчальний посібник, для того, щоб виготовити свій власний лепбук потрібно визначитись із його темою, яка може бути абсолютно будь-якою. Для дітей молодшого дошкільного віку краще брати «ширші, узагальнюючі» теми, наприклад, про пори року: зима, весна, осінь, літо. Тобто має вийти книга із загальновідомими знаннями, які для маленьких дітей будуть новими. Для дітей старшого дошкільного віку необхідно брати вузькі теми, які мають конкретну інформацію. Після визначення теми складається план того, що буде представлено в папці.

Теми можуть бути як загальні, так і особистісні. Наприклад, можна зробити загальний лепбук на тему «Збираємо урожай» (овочі, фрукти) зазначаємо найбільш корисні для людського організму та розширюємо знання про овочі та

фрукти (місцеві, екзотичні); можна взяти якусь конкретну тему «Сім'я», члени родини (Мама, Тато, Я, Брати і Сестри) і в лепбуці дати докладну інформацію про членів своєї родини. Також можливо разом з сім'єю створити лепбук на основі подорожей, зазначити фото чи картки цікавих місць, що буде сприяти сумісній взаємодії та співпраці батьків з дитиною.

При створенні лепбука необхідно врахувати: естетичність (має з'явитися бажання взяти лепбук до рук); довговічність (з лепбуком займатимуться діти, він має бути міцним); мінімум підписів (ніяких методичних рекомендацій, великих текстів з описами, зайвою інформацією); велика кількість зручних кишеньок з різними «сюрпризами», що відкриваються.

Другий етап – це план. Після того, як ми вибрали тему, складається план, який розкриває вибрану тему (що саме ви хочете в цій папці розповісти). Зміст лепбука залежатиме від того, реалізацію яких задач передбачає освітня програма з тієї чи іншої теми. Працюючи над певною темою, необхідно торкнутися всіх освітніх предметів, тому зміст лепбука повинен відображати матеріал по напрямках. Зміст може бути різноманітним, це залежить від віку дітей та завдань, поставлених програмою та педагогом.

Третій етап – створення макета та оформлення. Після складеного плану можна розпочинати малювання макета. Вся інформація розміщується на різних елементах: у кишеньках, блокнотиках, міні-книжках, книжках-гармошках, оберткових колах, конвертиках і т.д.

Після створення макета можна приступати до виготовлення та оформлення лепбука. На цьому етапі до діяльності може приєднатися дитина. Займатися тематичною папкою бажано поступово: одне заняття – одне завдання. Таке незвичайне подання матеріалу обов'язково приверне увагу дитини, і вона ще не раз повернеться до цієї папки, щоб погортати – пограти в неї, а заодно, непомітно для себе самого, повторити пройдений матеріал.

Останнім етапом роботи буде представлення свого про-

дукту дітям, його застосування у своїй педагогічній діяльності.

Таким чином, можна сказати, що лепбук – це збірний образ плаката, книги та роздавального матеріалу, який спрямований на розвиток у вихованців творчого потенціалу, дитячої ініціативи, яка вчить мислити та діяти в рамках заданої теми, розширюючи не тільки кругозір, але й формуючи навички та вміння, необхідні для подолання труднощів та вирішення поставленої проблеми. Робота над створенням лепбука може носити як індивідуальний характер, парний чи груповий.

Отже, лепбук забезпечує побудову освітньої діяльності на основі взаємодії дорослих з дітьми, орієнтованої на інтереси та можливості кожної дитини; розвиток допитливості, пізнавальної мотивації та освітньої активності; розвиток уяви, творчої ініціативи, у тому числі мовленнєвий; можливість вибору дітьми матеріалів, видів роботи, учасників спільної діяльності та спілкування; створення умов для участі батьків в освітній діяльності.

Результат використання лепбук буде сприяти активному залученню кожного дошкільника до процесу вивчення матеріалу, вдосконалення міжособистісних відносин у групі та систематизація знань дітей з якоїсь певної теми. Інноваційна ігрова технологія «лепбук» є успішним кроком застосування в ЗДО, адже вона дозволяє використовувати інноваційні методи та форми роботи, реалізовувати основні принципи: бути відкритими для сім'ї, співпрацювати з батьками у вихованні дітей, створювати єдине розвиваюче середовище, забезпечувати однакові підходи до розвитку дитини в сім'ї та в закладі дошкільної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Інноваційні процеси в дошкільній освіті: теорія, практика, перспективи: зб. наукових праць: в 2-х ч. / за заг. ред.: О.О. Максимової, М.А. Федорової. Житомир: ФОП Левковець, 2022. Ч.1. 245 с.

2. Інтеграція як освітня стратегія модернізації дошкіль-

ної освіти. Зб. наук. пр. / ред. кол.: В.І. Очеретянюк (гол.) та ін. Хмельницький: ХОІППО, 2019. 550 с.

3. Лепбук як дослідницький проект дошкільника. URL: <https://ukrdeti.com/lepbuk-yak-doslidnickij-proekt-doshkilnika/> (дата звернення: 23.09.24).

4. Петренко Л. Лепбук як навчальна технологія у початковій школі. *Заступник директора школи*. 2018. №11. С. 51–55.

5. Пляцок А.О., Олійник В.В. Використання технології «лепбук» в роботі з дошкільниками: навч.-метод. посібник. Вінниця: КУ «ММК». 2017. 45 с.

6. Стрілецька Н., Лаврінчук Ю., Петренко Н. Теоретичні аспекти розробки та використання лепбуку «Я і цифрові пристрої» (інформатична освітня галузь, 2 клас). *Молодий вчений*. 2019. № 5 (69), С.453-459. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-5-69-98>.

PROFESSIONAL READINESS OF PRESCHOOL EDUCATION TEACHERS FOR INNOVATIVE ACTIVITIES

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, L. Berezovska

Education is one of the priority areas for societal development. The innovative changes occurring in the education system require corresponding adjustments in the professional activities of educators, particularly enhancing their professional training. The development of a teacher's competence, personal and professional qualities, as well as the ability to work in innovative conditions, accept new approaches, and manage them effectively, is especially important. A crucial component of a teacher's professional activity is their readiness to change the forms of interaction in the educational process. They must not only be prepared to work differently but also to initiate innovations. It is vital that such readi-